

משפט הרופאים

רופאים היו בכפר שלושה: רופא הבהמות, רופא השיניים ורופא האנשים. לרופא השיניים קראו וון קליף. הוא היה יקה. מסודר ומצוחצח. ניגן בכינור והשתתף בחמישייה הקאמרית האזורית. פעם פעמיים בשנה הם היו באים, לבושים בחליפות ערב כמו בוניה, לפני מלחמת העולם, ומנגנים את חמישית דג השמך בבית העם. זה כל מה שיש לי לספר עליו. לא הכרתיו ממש כי שיני טובות. אחריו בא רופא הבהמות.

רופא הבהמות נשלח אלינו מן החקלאית. חברה ציבורית שביטחה את הבקר לכל החקלאים אשר בארץ. מדי שנים אחדות היה מתחלף הרופא, זה הולך וזה בא וכך יצא שרופא הבקר, עזב את הכפר, בטרם נהיה מוכר. העיניים התגלגלו כך שנים, עד שאבא נבחר להנהלת הכפר. הוא וחיטיבה עשו חשבון שרפת גדולה כמו זו שבכפר ויתקין (אז היתה הגדולה בארץ) יכולה לבטח עצמה בעצמה ואז יוכלו חברי הכפר לבחור רופא טוב יותר, הוא יתייחס אליהם יפה יותר והעיקר הוא יהיה מוכר לכל חברי הכפר וכל אלה התועלות יעלו להם פחות. נמנו וגמרו לצאת מן החקלאית, אבל רופא מהיכן יבוא? אבא וחיטיבה לא התעצלו, חיפשו ומצאו. היכן? בעיר מנצ'סטר אשר בבריטניה הגדולה לא יותר ולא פחות. ואכן יום אחד ראיתי במחלבה, מכתב מד"ר זקס על לוח המודעות, מכתב בעברית בכתב יד ובו נכתב: אני ד"ר זקס, גובהי שני מטר וחמישה, למדתי רפואה באוניברסיטה הזו והזו, צברתי ניסיון במשקים האלה והאלה, אני יהודי דתי ציוני ורוצה לעלות לארץ, אשמח לשרת אתכם ברפוי פרותיכם בכפרכם. ואכן לא עברו ימים רבים ובאו לכפר הרופא הענק, אשתו ושני ילדיו. אשתו גבוהה כמוהו ועל ילדיו, אמרו ליצני הדור, שהם נולדים ישר בר מצווה. הוא היה רופא בהמות מצוין וגם אדם חכם. זה היה נחוץ. מאחר והוא היה, בדרך אגב, גם חברת בטוח של פרות הכפר וזה כבר ענין חשוב ועדין מעין כמוהו. בסמכותו היה להחליט אם סיבת המוות מקנה לחבר פיצויים, מן האגודה, או שעליו לספוג בעצמו את הנזק אשר נגרם באשמתו. את זה עשה במושב שלכל חבריו פרות והם מצד אחד פוגשים אותך בצרכניה ומצד שני מעבידך אשר משלמים את משכורתך. כנער ראיתי אותו בעבודתו. כך למשל היתה אז בעיה של התנפחות הפרות. לעיתים, כאשר היו אוכלות ירק רטוב, היתה התסיסה בקיבתן כה חזקה שאחדות מהן היו מתנפחות ומתות. הדוקטור הביא לאבא את הטרוקר, מכשיר שבאמצעותו נוקבים חור בבטן הפרה, הגז המסריח יוצא ברעש, הפרה יוצאת מתוקנת כמו חדשה רק מה, אינה כשרה. והיו הגופים הזרים. באותם ימים מכבש החציר לא ידע לקשור חבלים ולכן הן נאגדו על ידו בחוטי ברזל. חוטי ברזל יכולים להשיר חתיכות קטנות אל תוך החציר. כשהחציר מוגש לפרות למאכל, חתיכות חוטי הברזל נכנסות לקיבתן ועושות שם שמות ולפרה שש קיבות.

דוקטור זקס צייד כל פרה במגנט. מגנט בעל צורה אובלית עגלגל וחלקלק נטול בליטות ופינות, אליו נדבקו חוטי הברזל אשר בבטן הפרה ופסקו הצרות. המגנט היה נמצא שם כל ימיה וכשהגיע זמנה להשחט היה החבר מקבל בחזרה את המגנט וטומן אותו בבטנה של

מבכירה חדשה. איך היה זה נכנס לשם? דרך הפה כמובן. מתברר שאפילו לד"ר זקס לא כל טיפול הצליח. אף על פי שהמלטה היא ענין טבעי ורגיל. לעיתים היתה פרה מקשה להמליט. וכשהפרה היתה מקשה, אבא היה מביא חבלים עשויים לדבר, קושרם ברגליים המציצות של עגלה שעוד לא נולדה, בקצות החבלים היה קושר ידיות, פיסות ענף עץ אקלפטוס שניסר בחורשה ואנחנו (כל מי שהיה בבית מבני המשפחה) היינו אוחזים בידיות. כשהפרה היתה דוחפת היינו מושכים, הא הופ.. הא הופ.. כמו במשיכת חבל בגדנע. גם אני, הילד, הייתי במושכים ובזזית עיני אמא ראיתי דמעות. אם הכול היה בסדר היתה יוצאת העגלה ונופלת לתעלה. אבא היה לוקח שק נקי שהכין שם מראש, מנקה לה את האף שתנשום, עושה לה מאסז' ונושא אותה למקום חמים בטוח ונוח. הפרה היתה נשארת קשורה לאבוס עד שתצא השלייה. תפקידי היה לראות שיצאה, לאסוף אותה באת או בקילשון ולזרקה לערימת הזבל. אם לא יצאה השלייה זה פתח לצרות וסיבה לקרוא לרופא. כך כשהכול היה בסדר.. כשלא היה בסדר... פעם אחת משכנו, משכנו ומשכנו עד שהעגלה יצאה החוצה עם הרחם. קראנו לרופא. הענק בא והתגייס למבצע הרואי להצלת הפרה. הוא הוציא את העגלה, החזיר את הרחם למקומו, כיפתר אותו בלולאותיו. הידעתם שהרחם מחובר לגוף בכפתורים ולולאות? העגלה טופלה, לאחר ליל שימורים הלכו המושכים העייפים לישון ואני נשארת להשגיח על הפרה שהיתה גוססת ואוכלת. נשארת ולמדתי דבר: פרה, אפילו כשהיא גוססת היא אוכלת. היום אני חושב: כולנו כמותה. אני מקווה שאינכם מבולבלים או נגעלים, כאלה היו החיים. ובכל זאת דרמות כאלה היו נדירות. בדרך כלל הייתי קם בבוקר, נכנס לרפת, עובר לאורך התעלה המנקזת את פרש הפרות מאחור. עובר פרה פרה ומסתכל. אם חירבנה היא בסדר, אם לא, יש לה עצירות. כנגד זה הייתי משקה אותה בשני בקבוקים שמן פארפין והיתה חוזרת להיות בסדר. עובר באבוסים מלפנים פרה פרה ומסתכל אם לא נשאר כלום היא בסדר, אם נשאר אוכל, אזי לאחר החליבה, כאשר הייתי מגיע עם החלב למחלבה, הייתי רושם אותה לרופא. עוד הייתי רושם פרה שבמשך היום ראיתי אותה קופצת או נקפצת. וזה למה? הפרות הן קצת לסביות כשהן דורשות את הפר את קופצות אחת על השניה. רפתן טוב היה יודע מי מבין הקופצות היא זו היעודה ואתה היה רושם על לוח המודעות במחלבה. רושם לא לרופא, אלא לאוריון. אוריון היה המזריע, אבא של אליהו חברי לכיתה.

למה הקדמתי את רופא הפרות לרופא האנשים? כי בכפר אז, רופא הפרות היה נחוץ וחשוב יותר. רופא האנשים עסק בחיים בעוד שרופא הפרות בפרנסה וכשהפרנסה מועטה ולא בטוחה, חשיבותה היחסית עולה.

ד"ר כהן בונה עיר.

הוא היה יקה, גר בבית על מגרש ברחוב אשר מאחורי המגרש שלנו. אם היה נחוץ ביקור בית הייתי חוצה את המגרש של כושר, סופר שנים שלושה בתים, מגיע לשער בגדר, גדר

חיה, אבל לא מזמינה. נכנס בשער, עולה בשביל בתוך גן של שושנים, עם קוצים, מגיע לדלת ורושם על פתק התלוי שם את השם. איני יודע למה אבל זה היה נראה לי אז רחוק, בלתי חדיר ומנוכר, אבל ככה זה רופא הכפר, חשבתי. הוא היה רופא שלא אהב חולים. לכן אהב את אבא שאף פעם לא חלה ופעם אחי הקטן אברהם, חנך את חכתו הראשונה בדיג בנחל לא רחוק מהים. ובמקום לדוג את הדג הראשון הצליח לדוג את עצמו בלשון. הוא בא אל הרופא לקבל מזור והלז שאל אותו על הדגים שדג. הרופא עצמו היה בעיקר דייג.

בספר בראשית פרק י' מסופר על נמרוד שבנה את הערים הראשונות. אצלנו זה היה ד"ר כהן. בימים ההם אנשים היו מעט ושטחים היו הרבה והמדינה שאפה לנמר את השטחים בישובים. אז בתקופת העליות הגדולות הקימו בלית ברירה גם מעברות שחלקן היו לאחר זמן לערים, אבל ההתיישבות הרצויה, בעיני השלטונות, היתה כפרים, קיבוצים ומושבים. ישובים עירוניים חדשים היו כמעט ברירת מחדל, אף אחד לא התכוון אליהם ברצינות פשוט באו עולים והיו צריכים לשכן אותם היכן שהוא. לא כן ד"ר כהן, הוא יזם הגה, תכנן ובנה בחולות הכפר שכונה. שכונה שתהיה לא בעיר וגם לא כפר. עד אז עוד לא היה במקומותינו כזה דבר. כשהגיע לחלוקת המגרשים סיפר לאבא, ואבא שלח אותי, שהייתי סטודנט רווק, להרשם למגרש. הלכתי לגבעה בחולות ובחרתי את המגרש היפה ביותר זה שצופה על עיקול הנחל וגם רואים ממנו את הים, לא היה מגרש יפה מזה שם.

אחרי שנה או שנתיים הכרתי את רבקה, התחתנו במגרש הכדורסל אשר ליד בית העם ובנינו לנו בחופית בית נפלא הצופה אל הנחל והים. בית פשוט שגגו היה משופע והוא מחומם על ידי חשמל בריצפה.

הבית עדיין קיים שם אבל לי אינו שייך, חבל.